

KIRKEN ER JESU SKOLE

1. Evangelierne giver mange eksempler på, at Jesus kalder mennesker til "at følge" ham, dvs. blive hans disciple. Discipel er et latinsk ord og betyder 'en, der er i lære' ("lærling"), altså en, der skal lære af Jesus. I Jødedommen var det et stående udtryk, at de skriftkloge havde disciple, der fulgte dem. Man havde ikke skolelokaler (bortset fra i templet). Jesus, ligesom de andre skriftkloge (teologer), vandrede omkring, så hvis man ville lære noget, måtte man følge læreren.

2. Jesus ønskede altså at samle mennesker omkring sig, så han kunne lære dem om Gud og hans vilje på den rette måde. Det var først og fremmest gruppen på 12 disciple, der senere skulle have et særligt ansvar for Guds folk; men der var også andre, der var Jesu disciple, bl.a. nogle kvinder! (Luk 8,1-3). Senere sender han 72 andre (disciple) ud for at forkynde budskabet om Guds rige (Luk 10,1).

3. I sit budskab til folkeskarerne siger han "Kom til mig, I som er trætte og bærer tunge byrder ... Tag mit åg på jer og lær af mig ... så skal I finde hvile for jeres sjæle ..." (Matth 11,28-30). For at forstå budskabet skal man vide, at de skriftkloge sammenlignede læren med et åg, man skulle tage på sig. Det, Jesus altså siger, er: jeg har et alternativt tilbud til de skriftkloges undervisning, som ikke belaster jer, tværtimod det opbygger jer. Jesu tilbud er hans undervisning. Jesus indbyder altså folk til at blive hans disciple, at gå i hans skole.

4. Jesu tilhørere deler sig op i tre grupper: De skriftkloge og farisæerne, som direkte modarbejder ham (for de flestes vedkommende). Folkeskarerne, som gerne vil høre (og især se) Jesus. Han drager dem: "for han underviste dem som en, der har myndighed, og ikke som deres skriftkloge" (Matth 7,29). Og endelig hans disciple i egentlig forstand.

5. Evangelierne og ikke mindst Matthäusevangeliet fremstiller Jesus som den guddommelige lærer og læge. Det var sådan han var, før han skulle lide som Messias (Kristus).

6. Hvordan lærte han så sine disciple, dem, der gik i skole hos ham? På en meget pædagogisk måde. I den ovenfor citerede tekst (Matth 11, 29) siger han: "lær af mig, for jeg er sagtmød og ydmyg af hjertet". Det betyder, at Jesus er eksemplet på, hvordan man skal være som Guds barn: helt igennem mild og ydmyg, altså det modsatte af kritisk, aggressiv og selvhævdende. Jesus påvirkede sine disciple først og fremmest ved sin væremåde. Guds sande væsen gennemtrænger Jesus helt, så man får en følelsesmæssig oplevelse af Gud selv ved at være sammen med Jesus. Men han underviste dem også. Først og fremmest hørte de, hvad han sagde til skarerne og til farisæerne og de skriftkloge. Han brugte ikke en lærebog i teologi arrangeret efter temaer. Hans belæring tog stort set altid sit udgangspunkt i konkrete situationer. Han talte direkte ind i menneskenes situation. Men meget ofte tog han derefter disciplene til side og gav dem "enetime". Overfor dem uddybede han sin lære. De skulle forstå, hvad han egentlig ville sige (også selvom det ofte knobte for dem). Men gennem de tre år, han arbejdede på denne måde, fik han sagt alt det, han havde på hjerte.

7. I sit fryderåb til Faderen, som går lige forud for den ovenfor anførte tekst hos Matth (11,28-30) priser Jesus Faderen: "Jeg priser dig, Far, himlens og jordens herre, fordi du har skjult dette for de vise og kloge og åbenbaret det for de små børn (ikke 'umyndige'). Ja, Far, det var sådan, du ønskede det. Alt er overgivet mig af min Far, og ingen kender Sønnen undtagen Faderen, og heller ingen kender Faderen undtagen Sønnen, og den, Sønnen vil åbenbare ham for" (Matth 11, 25-27). Denne tekst er en nøgletekst for at forstå Jesu opgave. Han skal først og fremmest gå til de små (i overført betydning), dvs. dem der er åbne for at lære, som ikke er kloge i egne tanker. Hvorfor er denne gruppe målgruppen for Jesu undervisning? Fordi hans undervisning er en virkelig åbenbaring, dvs. han fortæller os mennesker noget, vi ikke selv kan tænke os frem til. Vi skal have det fortalt. Han skal netop åbenbare, hvem Faderen er, og hvem han selv er. Nøgleordene er 'kende' og 'åbenbare'. Kende er bibelsk forstået ikke en intellektuel viden, men en kærlighedsrelation til Gud, lig Faderens og Sønnens relation til hinanden, kende med sit

hjerter. Takket være Jesus kan enhver, der bliver hans disciple, føres ind i denne relation mellem Faderen og Sønnen. Det er ikke mindst ved at opleve Jesus, at de lærer den sande Gud at kende.

8. Derfor giver det også mening, når disciplene på et eller andet tidspunkt siger, da de var sammen med ham, mens han bad: "Herre, lær os at bede ..." (Luk 11,1). Og så lærer han dem Fadervor-bønnen. Det radikale nye i denne bøn er den måde, disciplene skal titulere Gud på: Far. På Jesu og disciplenes modersmål: Abba. Det var ganske enkelt små børns måde at titulere deres far på: Daddy, pappa osv. Det har aldrig nogen rettroende jøde vovet at sige til Gud. Men sådan gjorde Jesus selv, fordi han i egentlig forstand er Faderens Søn, og nu lærer han disciplene at gøre det samme. Det vil sige, at nu har de et helt nyt forhold til den almægtige Gud. De har ret til at betragte sig som hans børn ligesom Jesus er hans barn. Strengt taget har derfor kun kristne ret til at titulere Gud som far. Det passer helt perfekt sammen med, hvad Matthæus (11.25 f) fortalte, at Gud har besluttet, at åbenbare sit mysterium for de små (børn). De kristnes forhold til Gud er radikalt anderledes end i alle andre religioner.

9. Det forklarer Paulus med en tekst, der formodentlig er den korteste og mest præcise definition af kristendommen: "Da tidens fylde kom, sendte Gud sin søn, født af en kvinde, ... for at vi skulle få barnekår", dvs. blive adopteret som Guds børn. "Fordi I altså er børn, har Gud sendt sin Søns ånd i vore hjerter, og den råber: Abba, Far" (Galater 4,4-6). Vi kan ikke af natur være Guds børn, det kan kun Jesus, men Gud kan adoptere os som sine børn, så vi bliver Jesu brødre og søstre. Det er vigtig at understrege, at mennesket er ikke som sådan Guds barn, det er "kun" Guds skabning. Ved dåben, som er adoptionshandlingen, får vi en ny guddommelig status. Men det er Guds ønske, at alle mennesker, som han har skabt i sin kærlighed (Gud er kærlighed jfr. 1. Joh 4,16), skal adopteres, få status af Guds børn, men det kan kun ske gennem tro på Jesus, dvs. ved at Jesus åbenbarer for et menneske, hvem Gud er, at man bliver Jesu discipel.

10. "Jeg har endnu meget at sige jer", siger Jesus, "men det kan I ikke bære nu, men når han kommer, sandhedens ånd, skal han føre jer (på vejen) til hele sandheden; for han skal ikke tale af sig selv, men hvad han hører (af mig), skal han tale, og hvad der kommer, skal han forkynde for jer" (Joh 16,12-13). Dette er Jesu sidste ord, inden han skal lide og dø. Her omtaler Jesus sig selv som lærer og disciplene som disciple. Jesus er ikke færdig med at lære dem. Disciplene har en begrænsning. Strengt taget betyder det teologisk, at et menneske er aldrig færdig med at lære Gud og hans planer at kende. Jesus fortsætter gennem pinsens Ånd, som han kalder sandhedens ånd, sin undervisning af disciplene. Perspektivet udvides fra de 11 disciple til alle disciple gennem hele historien, dvs. Kirkens historie. Den er altså én lang læreproces lige til Kristi genkomst. Kristi Kirke er også og vil altid være Kristi skole, hvor Jesus gennem Helligånden underviser de kristne. Ser man på Kirkens historie, er det tydeligt, at også Kirken som Guds folk er i skole, dvs. lære mere og mere af Jesus. Det er bl.a. betydningen af den såkaldte dogmeudvikling, hvor Kirken bliver sig bevidst, hvad det egentlig er, den tror på, som den altid har troet på, men ikke har kunnet sætte ord på. Det er altså ikke rigtigt, hvis man siger, at åbenbaringen er afsluttet med den sidste apostel. Derefter skal vi kun lære, hvad Gud har åbenbaret. Det er rigtigt i den forstand, at Helligånden ikke tilføjer noget nyt. Helligånden fører os dybere og dybere ind i åbenbaringen, der er afsluttet, for vi kan ikke rumme åbenbaringen på en gang. Det kan Kirken heller ikke som de troendes samfund. Den har en skat, men den skal udfoldes mere og mere, og det kan kun Jesu Hellige Ånd.

11. På denne baggrund skal Jesu sidste ord til de tolv (elleve) hos Matthæus forstås: "Mig er givet al magt i Himlen og på jorden. Gå derfor ud og gør alle folkeslag til mine disciple (ordret: undervis alle folkeslag, tag dem i skole), idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet jer. Og se, jeg er med jer alle dage ligetil verden ende" (28,18-20). Kirkens opgave er på Jesu vegne at undervise mennesker om Jesu lære. Ved dåben bliver et menneske Jesu discipel, indmeldt i Jesu skole for at lære, hvad Jesus har åbenbaret om Gud og om meningen med vort liv. Når Jesus som det allersidste siger, at han er med os alle dage, indtil verdens ende, dvs. i det vi kalder Kirkens historie, vil han understrege, at det er ham, der vil undervise alle folkeslag, men gennem Kirken.

12. I brevet til efeserne forklarer Paulus (eller en discipel af Paulus), hvordan det foregår i praksis: "Han har givet os nogle som apostle, andre som profeter, andre som evangelister og andre som hyrder og lærere" (4,11). Det første, vi skal lægge mærke til, er ordet 'give'. Kristus giver sin Kirke forskellige tjenester. Man har kun en tjeneste i Kirken, hvis man har fået den fra Kristus. Det går tilbage til den gang, han udvalgte de tolv for at gøre dem til "menneskefiskere", som er et symbol på at "fange" mennesker til Kristus. Nu har Kristus i Kirken fordelt denne opgave på forskellige former for tjeneste: Apostle er de, der grundlægger menigheder, hvilket sker i første omgang gennem forkyndelse. Som nummer to nævnes profeter. Det er dem, Kristus bruger på en direkte måde, når han aktuelt vil tale til sin Kirke. Profet er græsk og betyder 'talsmand'. Gennem profeter kommer Jesus direkte til orde med sine budskaber. Denne tjeneste var meget almindelig i de første menigheder, hvilket betyder, at Kristus ønskede hele tiden at kommunikere med sine troende; men det har han fortsat med lige til i dag. Uden profettjenesten vil Kristus mangle et redskab til at kommunikere direkte med sin Kirke. Den tredje tjeneste er evangelisternes tjeneste. Den melder sig mere og mere efterhånden som de første evangelister, nemlig apostlene, dør og afløses af biskopperne. Hvem er disse evangelister? Pave Paul VI sagde, at familien er en huskirke, der afspejler Den universelle Kirke, hvad forkyndelsen angår (Evangeliets forkyndelse 71.) Enhver troende er i princippet en evangelist, dvs. en, der skal formidle det første budskab om Jesus, føre mennesker til ham, så de kan blive hans disciple. Det var det, de tolv og senere de 72 disciple gjorde, da Jesus sendte dem ud for at forberede mennesker på, at Jesus ville komme. Den sidste gruppe af tjenere i Kirken har en dobbelt betegnelse: 'hyrder og lærere'. Hyrde var nok en af de tidligste betegnelser for en menighedsleder. Hans opgave var samtidig netop at lære om Jesus eller rettere at blive brugt af Jesus, så han kunne være de troendes lærer, for at den lokale menighed kunne blive Kristi skole. Alle fire tjenester handler om at formidle Jesu lære på den ene eller anden måde. Men det er vigtigt at understrege Helligåndens rolle i de tjenester. Uden Helligånden vil disse tjenester ikke kunne formidle Jesu lære.

13. Paulus angiver også formålet med disse tjenester, altså hvad Kristus ønsker at bruge dem til. Formålet er: "at udruste de hellige til en tjenestegerning, nemlig at bygge Kristi legeme" (4,12). De 'hellige' var betegnelsen på dem, vi i dag kalder kristne eller de troende, altså Kirkens medlemmer. Kristi legeme det er betegnelsen i Det nye Testamente for Kirken. Kirken er ikke primært en institution og organisation, men en levende organisme, som gør den Opstandne fortsat nærværende i denne verden. Paulus kombinerer to udtryk: legeme og hus. De skal 'bygge' legemet. To billeder melder sig: templet og den første kvinde, som Gud 'byggede' af Adam (1. Mos 2,22). Kirken, Kristi legeme, er på en gang det nye tempel og den nye mor til Guds slægt. Det er ikke de fire nævnte tjenester, der bygger Kirken. Det er alle de troende, der bygger templet og den nye slægt af Guds børn. Bemærk, at der er tale om en 'tjenestegerning'. Dvs. efter bygmesterens anordning skal vi troende bygge hans tempel. Vi skal ikke bygge en Kirke, som vi nu synes, den skal være, men efter den plan, som arkitekten har lavet. Vi er kun tjenere, arbejdere, håndværkere. Men de forskellige tjenester for lærergerning er forudsætningen for, at de troende kan bygge Kirken efter arkitektens tegning.

14. Denne forestilling om Kirken kommer meget tydeligt frem i 1. Petersbrev: "... lad jer selv som levende stene blive bygget til et åndeligt hus, til (at være) et helligt præsteskab ..." (1. Peter 2,5). Det åndelige hus er naturligvis Guds tempel. Alle troende er byggematerialet. Hvem bygger? Teksten synes at antyde, at det er Gud og Kristus. Straks efter at Guds hus nævnes, nævnes formålet: at udføre en hellige præstetjeneste i templet. Gud skal dyrkes i sit nye tempel. Præsterne er alle troende, ikke dem, vi kalder præster – selvom de også er nødvendige. Her omtales det, teologien kalder de troendes præstedømme (det almindelige præstedømme). Dette henviser direkte til, hvad Gud kaldte sit folk i Den gamle Pagt: "I skal være et kongerige af præster og et helligt folk for mig" (2. Mos 19,6). Naturligvis kan Guds folk i Den nye Pagt ikke have en mindre status end Guds folk i Den gamle Pagt. Visionen er, at Gud skal bygge sig en bolig på jorden – ikke af sten, men af levende mennesker. Johannes giver os den dybeste forklaring: "... Ordet blev kød og op slog sit telt iblandt os" (Joh 1,14). Her hentydes netop til åbenbaringsteltet i ørkenen. Kirken er altså det nye åbenbaringstelt, hvor Gud dvs. Guds Søn har taget bolig for altid. Det var også i

åbenbaringsteltet i ørkenen, at Gud talte ansigt til ansigt med Moses og gav ham den lære, han skulle viderebringe til Guds folk. Nu taler Gud dvs. Jesus ansigt til ansigt med enhver af os, også selvom han kan bruge særlige tjenere ligesom han brugte Moses.

15. Vi kan sammenfatte dette på følgende måde: 1) Hver enkelt menneske er kaldet til at gå i Jesu skole for at lære ham og Faderen at kende helt personligt. 2) Men vi er også en del af Guds folk, Kirken, der også er undervejs ledet af Helligånden. Den enkeltes forhold til Gud kan og må ikke isoleres fra Kirken som Kristi legeme. Hvis det enkelte mennesket alene fokuserer på sit forhold til Gud, kan det ikke lære Gud at kende på en autentisk måde. Mange kætterier i Kirkens historie skyldes en sådan individualisering. Omvendt, hvis man kun forholder sig til Gud, fordi man er medlem af Kirken, altså i et kollektivt forhold til ham, lærer man heller ikke Gud at kende som den, han virkelig er. Det er faren i de klassiske kirkesamfund. Resultatet bliver, at Kirken stagnerer i traditioner og ritualer. De ovenfor anførte tekster fra Det nye Testamente forklarer alt dette. Man kunne få megen nytte af at studere kirkehistorien ud fra dette dobbelte synspunkt.

16. For at dokumentere, at dette ikke blot er min overbevisning, men at det er Kirkens egen, henviser jeg til Pave Paul VI's ovenfor nævnte apostoliske skrivelse, Evangeliets forkyndelse (1975). Med et citat fra en biskoppelig synode i 1974 skriver paven: "Vi vil på ny slå fast, at det er Kirkens væsentligste opgave at forkynde det glade budskab for alle mennesker ... Den (Kirken) er til at for at forkynde evangeliet..." (s. 17). Biskop Hans L. Martensen skriver i sit forord til den danske oversættelse: "Allerede dengang denne apostoliske skrivelse udkom, følte jeg at den aldrende pave Paul her havde skrevet sit livs testamente" (s. 5). Jeg kan derfor kun indtrængende opfordre alle til at læse denne pavelige skrivelse – også vore brødre og søstre i de andre kristne trossamfund. Dette dokument er sammen med 2. vatikankoncilts dokumenter grundlaget for en virkelig fornyelse af Kirken, for at Kirken, som pave Johannes XXIII har udtrykt det, kan opleve en ny pinse, dvs. en radikal fornyelse. Ordet (Jesus) og Ånden (Helligånden) hører uadskilleligt sammen. De er Kirkens ufravigelige grundlag. Men man må ikke begå den fejltagelse, at den nye pinse kommer automatisk. Pave Johannes XXIII havde forstået det: Han formulerede inden koncilet en bøn om en ny pinse. Han bad alle om at bede denne bøn, som jeg her aftrykker. Erfaringen har vist, at meget få katolikker i Danmark overhovedet har hørt om denne bøn eller om en ny pinse. Formålet med koncilet var at bane vej for den. Formålet var ikke primært at ændre på Kirkens forhold og liturgi, men at vi skulle besinde os på det at være Kirke. Der er sket meget rundt omkring i så henseende, men vi er langt fra ved målet. Derfor har jeg skrevet disse overvejelser på grundlag af Guds Ord, den hellige Skrift.

Den hellige pave Johannes' bøn om en nye pinse:

Guddommelige Ånd, forny i vor tid dine undere som i en ny pinse. Giv at din Kirke i udholdende og indtrængende bøn med ét hjerte og ét sind sammen med Maria, Jesu mor, og ledet af den hellige Peter må få den guddommelige frelsers herredømme til at vokse, sandhedens og retfærdighedens herredømme, kærlighedens og fredens herredømme.

København, den Hellige Families fest, 30 12 2018

Lars Messerschmidt